

Ranci, sta trčila dva tovorna vlaka. Ob zgoraj omenjenem času je bil namenjen iz Maribora proti št. Ilju z večjim številom vagonov nabiralni tovorni vlak, s katerim se je peljalo vlakospremno osebje. Vozil je zaradi napačno postavljene kretnice po nepravilnem tiru. Istočasno je pridrdral iz šentiljske smeri nemški tovorni vlak, ki je vozil po istem tiru. Osebje mariborskega vlaka je pred trčenjem uvidelo grozečo nevarnost ter je strojevodja zaviral z vso naglico vlak, v katerega se je zaletela lokomotiva nasproti vozečega vlaka. Radi silovitega sunka sta iztirili in se zvrnili po železniškem nabrežju obe lokomotivi. Službena vagona na obeh vlakih je čisto strlo, da je preostal le kup zvitega železja in lesenih tresk. Od našega vlaka je bilo razbitih in iztirjenih nekaj vagonov, od nemškega je uničenih 15 vagonov po 22 ton, ki so bili naloženi s premogom iz Šlezije za Italijo. Vagoni so popolnoma razbiti in posamezne ostanke je razmetal sunek po tirih in jarkih, premog pa se je razsul.

Strahovita nesreča ni zahtevala nobene smrtnih žrtve. Šest oseb je bilo ranjenih, in sicer štirje nemški in dva naša železniška

uslužbenca (strojevodja in vlakovodja). Od Nemcev so poškodovani: strojevodja, kurjač, vlakovodja in eden od zaviračev. Trije resno ranjeni so bili od mariborskih reševalcev koj prepeljani v mariborsko bolnišnico, in sicer 40 letni vlakovodja Jožef Hribar, ki ima poškodovano čelo in polomljena rebra, strojevodja Maks Walcher, kateremu je odtrgalo uho in zlomilo desno roko, njegov kurjač Ivan Zorn je dobil le lažje poškodbe. Ranjena železničarja Walcher in Zorn sta bila po prvi pomoči v mariborski bolnišnici prepeljana v Gradec.

Koj po nesreči so kot prvi priskočili poškodovanim na pomoč naši železničarji, ki so tik pred trčenjem poskakali iz vlaka, in finančni stražnik, kateri je nadziral križišče ceste in železnice. Kmalu so bili na mestu nesreče tudi okoličani.

Po odpremi ranjenecv so začeli čistiti progo in se je že dopoldne lahko vrnil promet po enem tiru. Dalje časa bodo pa potrebovali, preden bodo odpeljali obe lokomotivi in ostale ruševine.

Materialna škoda je zelo velika.

Po svetu

Samo ena stranka na Romunskem. V Romuniji je osneval kralj Karel novo »narodno stranko«, ki je pod njegovim vodstvom in ji morajo pripadati vsi. S tem je uveden v Romuniji tako zvani totalitarni ali celostni režim.

Verska obnova. Razmere, ki sedaj vladajo na svetu, dokazujejo kakovost in vrednost idej, iz katerih so nastale. Vojna je ogromno pobijanje ljudi in uničevanje vrednot. Da pride človeštvo do takega stanja, je potrebna večletna priprava duhov. Kar posameznik ali narod v dejanstvu izvršuje, je že prej v svojem duhu storiti sklenil. Najmanjša zadeva človeštva je torej duhovna obnova. Nedavno je bila o tem predmetu razprava v Zedinjenih državah Severne Amerike. Postavljeno je bilo v javnosti to vprašanje z ozirom na mladino. Protestantski duhovnik Denton Gerow v Washingtonu je namreč poslal nekaj stotinam najuglednejših osebnosti vprašanje: »Kaj je po vašem mnenju najbolj pereča potreba današnje ameriške mladine?« To vprašanje je tudi prejel državni predsednik Roosevelt, ki je tako odgovoril: »Najnujnejša je potreba verske obnove, ki mora pronicati v vse družine naroda ter v srcih vseh mož in žen vseh veroizpovedi okrečiti in utrditi vero v Boga in vdanost v njegovo voljo.«

Resen opomin francoskim rojakom. Nadškof v Bordeauxu monsieur Feltin je nedavno, preden je Francija zaprosila za premirje, poslal svojim vernikom poslanico, v kateri ugotavlja, da vlada v Franciji edinost v duhovno-moralnih vojnih ciljih. »Hhrati pa,« tako nadaljuje nadškof, »ostanemo eden izmed redkih narodov, o katerih se zdi, da se za Boga nič ne menijo. V službenih govorih v parlamentu in v radiu se božje ime načelno zamočuje. Vzdržuje se še vedno javni pouk, ki je oropan vsake krščanske misli. Vzgjajamo mladino, ki Kristusa ne pozna. Obenem učimo moralo, ki je brez podlage. Še vedno zavzemamo zastarelo izključljivo stališče do naših redovnikov, ki jih pa priznavamo kot razširjevalce krščanske omike na vseh širinskih stopnjah (v misijonskih področjih). Naj se te besede ne smatrajo kot napad. Ugotavljam samo dejstva ter vsakemu odkritemu človeku stavimo vprašanje: ali je to logično in dosledno?«

Rusija uvedla sovjetske vlade v baltičkih državah. »Slov. gospodar« je že poročal, da je poslala Rusija v Litvo, na Estoosko in Letonsko močne armade in zasedla omenjene baltičke države. Po izvedeni mirni zasedbi so bile odstavljene v vseh treh državah prejšnje

Kratke tedenske novice

Za jugoslovanskega poslanika v Moskvi je bil po ugodno končanih gospodarskih pogajanjih z Rusijo imenovan senator dr. Milan Gavrilović, za sovjetskega poslanika v Beogradu pa Viktor Andrejič Plotnikov, dosedanji poslanik na Norveškem.

Sešem podmornic je izgubila Italija, odkar je vstopila v vojno. Potopili so jih Angleži.

Nemška vojna mornarica je pripravljena za napad na Anglijo z nizozemске, belgijske in severnofrancoske obale.

Predsednik Irske De Valera je rekel v svojem govoru v Dublinu, da bi bil brezuspešen vsak poskus napada na Anglijo z Irske.

Nemški kancler Hitler je obiskal v zadnjih tednih vsa bojišča, na katerih se je boril med svetovno vojno kot preprost vojak in prostovoljec v službi Nemčije.

Hitler je ukazal z ozirom na premirje s Francijo, da morajo skozi en teden vsak večer en četrt ure zvoniti vsi zvonovi v Nemčiji.

Zasebna ladja angleškega kralja Jurija VI. je naletela na mino in se potopila.

Poveljnik bolgarske vojske iz svetovne vojne general Žekov je poslal brzoglavni pozdrav nemškemu poveljniku v Neullyju na Francoskem, kjer je podpisala Bolgarija po svetovni vojni mir.

Zadnje nedelje se je darovala na grobu apostola Petra v Vatikanu prvič sv. maša s posebno molitvijo, da bi novi reč, ki se bo rodil iz sedanje vojne, temeljil na pravici in ljubezni do bližnjega.

Za podpredsednika francoske Petainove vlade je imenovan Laval, ki se je najbolj trudil za pomiritev Francije z Nemčijo in Italijo.

Petainova francoska vlada je odvzela vse vojaške čine generalu De Gaulleju, ki se mudi v Londonu in je osnoval narodni odbor, ki je za nadaljevanje vojne ob strani Anglije.

Angleška letala vsak dan in vsako noč srdito napadajo razne dele Nemčije in jih bombardirajo. Prav tako je angleško letalstvo zelo živahno nad Italijo in italijanskimi kolonijami v Afriki.

Poljska vlada, ki se je mudila po zasedbi Poljske v Parizu in po francoskih mestih, se je preselila v London.

Angleški propagandni minister Duff Cooper je izjavil, da je Anglija trdnjava, ki je dobro branjena in izborna oskrbljena ter da bo vzdržala, dokler ne bodo sovražnikovi napori izrpani.

V Švico je doslej prišlo okrog 100.000 francoskih vojakov iz Maginotove obrambne črte. Med njimi je 18.000 Poljakov. Pripeljali so s seboj več tisoč konj, okrog tisoč topov, veliko število tankov, avtomobilov in drugega vojnega materiala. Vse je skoraj še popolnoma novo in nerabljeno. Švicarji so vse vojake razorožili in jih internirali.

Iz Kanade je prispel v London polkovnik Nasmyth, ki je izdelal prvi načrt plinske maske za angleško vojsko. Nasmyth, ki je star 62 let, je pomočnik komisarja Rdečega križa v Kanadi.

Amerika je ponudila zaveznikom v nakup 20 vojnih ladij, ki so bile izdelane po njenem načrtu in jih trenutno ne potrebuje.

Norveška ribiška luka v lovu na kite. Bergen je druga največja norveška ribiška luka v lovu na kite. Toda tukaj okrog lovijo tudi slaničke. Zemlja v okolici Bergena je zelo rodovitna, kraj sam na sebi pa je prijeten, ker morje nikoli ne zamrzne. Zaradi blagodatnega toplega Zalivskega toka imenujejo Norvežani nabrežje ob Bergenu »Azurno obalo«. Prebivalstvo se poleg ribolova preživlja z obdelovanjem zemlje, ki daje izvrstno povrtnino in sadje. Iz Bergena drži proti glavnemu mestu Oslo železnica, ki se vije večinoma skozi jelkove gozdove.

Motor na veter za avtomobile. Danski tehnik Ellerhammer je napravil nov izum, ki obeta postati pomemben poseben v teh časih, ko

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov.

»Tilka — Končnica, zate zdaj ni služba, zdaj moraš najprej k moči priti. Jaz bi ti rekel, pojdi tako kam, da boš nekaj časa pri kraju, da si počiješ! Na Brezje bi ti svetoval; tam ostani kak teden, tam se boš na duši in na telesu okrepcala.«

»Moj Bog, Matija, tebi je lahko govoriti. Saj bi te ubogala, ko bi te imela s čim... Tisto malo denarja, kar sem ga vzela s seboj, je šlo za bolnišnico. Zdaj nimam ne enega celega goldinarja več.«

»Kaj? Da bi bogatega Senčarja hči ne imela denarja?«

»Tako bogati moj oče tudi niso.«

»V vsem šentanelu ni bolj bogatega.«

»Če bi tudi bili, od očeta nimam več kaj terjati; so me že izplačali, denar pa sem otrokoma zapustila.«

»Potem je še drugi, ki ga primi; Končnik mora zate skrbeti. Toži ga!«

»Tega ne storim za nič ne. Rajši od lakote umrem.«

Možak je zmajal z glavo in je dolgo molčal. Potem je spet spregovoril:

»Tilka, Končnica, poslušaj, kaj ti pravim! Jaz ti dam denarja. Tri sto goldinarjev ti bo dovolj, mislim.«

9

»Za božjo voljo, Matija, jaz vendar ne morem kar tako denar od tebe vzeti.« ga je prekinila.

»Seveda, Senčarjeva in Končnica pa je ponosna; saj nisem rekel, da ti ga kar tako dam, jaz ti ga le posodim.«

»Bog ve, ali ti ga bom mogla kdaj vrniti.«

»Za to se ne brigaj! Bom že na prave duri potrkal, kadar bom hotel denar nazaj... Zdaj pa mi daj, da ti do kraja povem! Torej pojdi na kranjsko stran, kakor sem ti rekel, tam se pozdravi in, ko boš spet pri moči in če te bo še volja, da greš služiti, boš tam laže kaj našla, ko te bodo ljudje enkrat poznali. Na jesen bom jaz tudi prišel tam mimo in bom poprašal po tebi.«

Medtem ko je govoril, je venomer gledal v neki macesen, ko da je v vejah kaj posebnega videti.

»Matija, dobrega srca si,« je rekla.

»Ti si bila tudi dobra z Blažem, mojim bratom,« je odgovoril. Potem je snel skrinjo, sezul desni čevljev in še nogavico, segel v nogavico in privlekel iz nje papir, v katerem so bili trije stotaki. Pomolil je denar Tilki in rekel: »Na, tu imaš!«

Tilka ni vedela, kaj bi bila rekla, in je sukala bankovce med prsti, kakor da preudarja, ali bi jih vzela ali ne. Medtem je Matija obuval nogavico in čevljev ter se napravil, kakor da si je... in čevlja iztresti nadležen posek, ki ga...

vlade in postavljene nove, ki so nekaka priprava za prehod v popoln sovjetski režim.

V ameriško vlado so vstopili tudi republikanci. V Zedinjenih ameriških državah je že dolgo na vladi demokratska stranka s predsednikom Rooseveltom. Republikanci so bili do 20. junija v opoziciji. Omenjenega dne pa je stopila v vlado tudi republikanska stranka z dvema članoma. Vojni minister je postal polkovnik Knox, ki je najresnejši republikanski kandidat za predsedniške volitve. Mornariško ministrstvo je prevzel Henry Stimson, ki je bil zunanji minister pod prejšnjim predsednikom Hooverjem. Stimson se je potegoval za uvedbo obvezne vojaške službe v Združenih ameriških državah in je v svojem govoru po radiu zahteval pred kratkim, da naj dovoli ameriška vlada, da smejo an-

gleške vojne ladje in letala pristajati v ameriških pristaniščih, da sprejmejo gorivo. V istem govoru je posebno poudarjal, da zavisi obstoj Združenih držav od moči angleške mornarice. Doslej je vladala v Ameriki vedno le ena stranka, ali republikanska ali demokratska. Da je Roosevelt sestavil sedaj svoje ministrstvo iz zastopnikov obeh strank, je nekaj edinstvenega in poznavalci razmer pravijo, da bo Amerika ukrenila nekaj, za kar je potrebna soodgovornost tudi druge ameriške stranke. Drugo poročilo pa pravi glede Knoxa in Stimsona, da je njun vstop v vlado le zasebna zadeva obeh republikanskih prvakov in ne pomeni, da bi se pripravljalo kakršno koli sodelovanje demokratov in republikancev. Z republikancema izpopolnjena ameriška vlada je vlada narodne obrambe.

jenkostnega pomena. Med svetovnim klanjem še ni prodirala pri vodilnih generalih zamisel, da bi razširili vojne strahote na vse sovražno ozemlje in ne samo na razmeroma ozko področje ob obeh bojnih črtah, ob katerih sta se spoprijeli sovražni armadi.

Kdo je zamislil celostno vojno?

Strahote sedanje evropske vojne so nepopisne, ker od njih ni prizadeta le fronta, ampak predvsem sovražnikovo zaledje. Današnja vojna je zajela vojaka na bojišču ravno tako kakor doma civilista, in to še posebno nedolžne otroke, žene ter starce, na stotine kilometrov daleč za vojnim metežem. Ta popolnoma novi in najkrutejši način bojevanja imenujejo celostno ali totalitarno vojno.

Zamisel totalitarne vojne se je rodila v svetovnem metežu. Italijanski general Douhet, ki se je udeležil bojev med svetovno vojno, je že bil proti takratnemu načinu samo frontnega bojevanja italijanskega vrhovnega poveljstva. Pritožil se je celo v Rim na najvišje mesto radi zastarelosti spopadov samo na bojiščih in svetoval, naj se prime sovražnik tudi v zaledju in mu tamkaj po možnosti uniči dovoz rezerv, streliva in prehrane s pomočjo letalskih bomb. Posledica teh njegovih pritožb je bila, da so ga nazadnje pred vojaškim sodiščem obsodili na leto dni zapora, ki ga je tudi preстал. Po vojni pa je kmalu spet prišel v milost ter je postal zopet general.

Največjo pozornost sta vzbudili v vojaških

Dolga pot od frontne do celostne vojne

Frontna vojna

Vojne so bile in bodo, dokler bo obstojal svet in bo bival na njem človek. Že od nekdaj so se pobijali med seboj ljudje posamič in dobro organizirano v vojnah radi preprirov za nadvlado enega naroda nad drugim, iz maščevalnosti in ropateljnosti vladarjev. Do najnovejših časov pa je bilo bistvo vojne, da sta se spoprijeli na tem ali onem bojišču nasprotni si armadi in se je tam na ta ali oni način odločila zmaga. Zaledje je trpelo le pri

prodiranju do odločitve, pri umiku poraženega dela in pri tako zvanih roparskih vojnih pohodih, kakor so nam Slovincem znani številni turški vpadi. Šele bolj proti koncu svetovne vojne so poskušali Francozi in Angleži z letali napadati sovražnika za bojno črto in mu uničevati zaloge njegovega vojnega materiala, važna mostna križišča in zbirališča rezerv. Vendar so bili med svetovno vojno večji in izdatni letalski napadi na zafrontne kraje redkost in uspehi bombardiranj ma-

Maršal Petain, predsednik francoske vlade

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel

Mussolini v razgovoru z italijanskim maršalom Badoglio

Spomenik na Napoleonove zmage in grob Neznane junaka v Parizu

»Za božjo voljo, toliko denarja je vendar preveč,« je nazadnje rekla Tilka.

»Saj si ga že več tudi imela v rokah. Saj si trgovska in veš, kako ga je treba obračati,« ji je odgovoril.

»Ali, Matija, jaz te vendar ne morem čisto obrati. Na svojem popotovanju ne boš mogel biti brez denarja.«

»Ha, ali misliš, da imam le eno nogo?«

»Kaj? Da imaš še več denarja?«

»Jaz imam dve nogi in ne hodim nikoli bos. Pa tiho bodi in nikomur ne pravi!«

»Od mene ne bo nihče kaj izvedel.«

Skrila je denar v obleko in rekla:

»Matija, kako potrdilo ti pa moram dati. Ali imaš papirja?«

»Tebi ni treba papirja, meni pa potrdila ne.«

»Če pa umrem?«

»Jaz bom prej umrl kakor ti; sem starejši.«

»Čakaj, na Muti si bom kupila koledarček in bom svoj dolg vanj napisala, da bo za vsak primer kaj napisanega. Nočem, da bi ti škodo imel. Zdaj pa, Matija, Bog ti povrni tvojo dobroto! Lepo se ti zahvalim.«

»Kaj se boš zahvaljevala! Saj ti nisem dal, sem ti le posodil.«

Obesil si je skrinjo na hrbet, pobral svoj »rešpetin« in obe palici ter odcoklal v cerkev. Za njim je vstopila tudi Tilka. Že pri vratih sta se oba zavzela. Cerkev je

bila vsa na novo popravljena in poslikana. Na oltarju, pod katerim je ležala sv. Rozalija, je bil srebrnkast kip Matere božje. Skozi svetla okna so prihajali zlati sončni žarki in obdajali Marijo z nebeškim sijajem.

Matija in Tilka sta pokleknila v klopi in dolgo molila. Že so jeli bledeti žarki, ki so sijali skozi okno, in sonce je odšlo že mimo, ko sta vstala in stopila iz cerkvice.

»Ali ni lepa?« je menila Tilka.

Matija se je oziral po okolišnih vrhovih in čez nekaj časa dejal: »Ali hočeš jesti? Imam dosti s seboj.«

»Ne, hvala ti! Sem prej kruha precej pojedla — spočila sem si tudi.«

»Tedad pojdeva skup dol do Mute, če ti je prav.«

»Seveda; ampak jaz sem počasna.«

»Saj jaz tudi nimam na akord. Daj mi svojo torbo, jo bom jaz nesel.«

»Ne, ne, ta kovčeg že sama lahko nosim, tako slaba tudi nisem.«

»Meni je ljubše, če imam v obeh rokah kaj. Le daj!« Vzel ji je kovčeg, ki ni bil posebno lahek. Tako sta mahala počasi po planinski tratenci dol. Dobre pol ure nista spregovorila več ko kakih deset besed. Niže spodaj sta prišla mimo stana, kjer je brkat pastir pravkar stopil v duri.

»Hoo,« se je oglasil in pomežiknil z vodenimi očmi,

povsod primanjkuje bencina. Motor v svojem avtomobilu je vzel proč ter ga nadomestil z akumulatorjem. Na streho vozila pa je postavil vetrni motor, ki ga je mogoče med vožnjo sneti. Ko je vožnje konec, obrne avto proti vetru in vetrni motor prične polniti akumulator. Poskusi so pokazali, da je mogoče s 16 urami »zbiranja vetra« doseči dve uri vožnje. Strokovnjaki se za izum zelo zanimajo.

Važno norveško ribarsko središče. Narvik ni samo nakladališče za izvoz železne rude, ampak tudi važno ribiško središče. Lofotski otoki in njih bližina namreč slovi kot najboljše lovišče na trake. Norvežani nalovijo tod okoli v normalnih časih do 600.000 ton trsk. Ko je lov končan, se začne ribiči po-

krogih njegovi dve knjigi: »Integralna vojna« in »Vojna v letu 19...«. Iz njih pa se niso učili samo italijanski vojaški krogi, pač pa tudi drugi, n. pr. Nemci in Rusi, ki so sami priznali, da je bil italijanski general Douhet njihov veliki učitelj.

Kaj je učil Douhet?

S tiskano besedo za vodilne vojaške kroge je priporočal Douhet, da morajo v moderni vojni biti v najožjem sodelovanju suhozemske, letalske in pomorske sile. Ker je obramba v zraku najtežja, je letalstvo največjega pomena in se da z njim radi brzine doseči vse. Letala lahko razbijejo s svojimi bombami sovražna letališča, sovražne tovarne, razna skladišča, med njimi seveda tudi zaloge bencina, ki igrajo v sedanji vojni tako pomembno, da ne rečemo odločilno vlogo. Predvsem mora letalstvo izvesti čim hitreje napade na sovražnikova življenjska središča. To je dosti večjega pomena, kakor pa spuščati se v spopade s sovražnimi letali in s tem »izgubljati« v vojni tako zelo dragocen čas. Letalstvo ima dalje tudi nalogo, podpirati vsa gibanja suhozemske vojske in mornarice. Kdor ima v zraku premoč, lahko obvaruje pred sovražnimi napadi svojo industrijo in sploh državo, obenem pa lahko neovirano na-

stopi na kopnem in na morju ter zgrabi sovražnika še tam. To so za sovražnika zelo hude okoliščine, v katerih se mora vojskovati, poleg tega pa še nima nič kaj dosti upanja, da bi v vojni mogel kaj doseči. Pred vsakim napadom na kopnem ali na morju morajo nastopiti bombniki, ki naj zasejejo zmedo med sovražne čete in ljudstvo v zaledju.

Z zračnim načinom napadanja je po Douhetovi zamisli mogoče neločljivo povezati usodo vojaka na bojišču z ono civilistov v zaledju. S tako vojno je prisiljen ves narod v boj za svoj obstanek. Napad na sovražnika na fronti in daleč zadaj iz zraka pa mora biti nagel ali bliskovit, ker igra v moderni vojni poleg orožja glavno vlogo čas. S celostno ali totalitarno

vojno je priporočal Douhet v svojih povojnih razpravah tudi danes tolikokrat imenovano »bliskovito vojno«, katere so se poslužili prvič Nemci pri vpadu na Poljsko.

Popolna osvojitve celostne (totalitarne) vojne

Douhetovi nasveti niso zadeli na gluha ušesa vojaških strokovnjakov. Priporočilo totalitarne vojne je bilo deležno globokega odmeva v sovjetski Rusiji in predvsem pa v Nemčiji. Kako daleč pa je napredoval celostni način bojevanja od tiskanega priporočila italijanskega generala Douheta do danes, pa zve itak vsakdo iz časopisnih poročil o potekanju sedanjih vojnih dogodkov na frontah in še bolj pa v zaledjih.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Zaveden koroški Slovenec umrl. V Šmihelu pri Pliberku je preminul v visoki starosti 81 let Anton Krenvalder. Rajni je bil neustrašeno zaveden Slovenec. Mnogo je pretrpel v času pred in po plebiscitu. Nasprotniki so ga celo dejansko napadli in se je moral zateči po zdravniško pomoč v celovško bolnišnico. Pri plebiscitu je bil izvoljen v okraju Tinje pri Velikovcu v

volilni odbor kot zastopnik Slovencev za dotični okraj. Velikemu rodoljuba ostani ohranjen med Slovenci časten spomin!

Dobrotnica cerkve umrla pri Sv. Barbari pri Mariboru. Po dolgotrajnem bolehanju je umrla vsem draga ter spoštovana cerkvena dobnica in Marijina družbenka Marija Mulec v v starosti 78 let. Kako je bila priljubljena, je

Angleška trdnjava Gibraltar, ki je ključ do Sredozemskega morja na zapadu

Benečanska palača v Rimu, s koje balkona je oznanil Mussolini vstop Italije v vojno ob strani Nemčije

Vse države na vso moč hite z oroževanjem. Pogled v nemško tvornico za izdelovanje tankov

Turški letalci se vadijo z bombniki okrog turškega stolpa ali minareta v Carigradu

svečati čiščenju in shranjevanju rib. Pridobivanje ribjega olja spada med najbolj donosne posle norveških ribičev. Glave trsk se tudi porabijo, in sicer za gnojilo.

Čudna pozabljivost. — Neka Marta Deleitque iz Anwersa v Belgiji, ki jo je vsa okolica poznala kot skopuljo, se je strašno bala zavistnežev in tatov, pa je svoje prihranke skrila v neko zvitno preprogo. To je bila potem pozabila, a nekoliko dni pozneje je preprogo otepla skozi okno. Vse prepozno se je spomnila, da je s prahom stresla na cesto tudi 18 tisoč belgijskih, 4000 francoskih frankov, 23 angleških funtov šterlingov in 240 ameriških dolarjev. Zaman je potem hitela na cesto. Denar je bil že izginil. Poleg

»saj to je špetinov Matija in kako lépo ima za par! Matija, ali je tvoja hči?«

»Nak! Moja babica je,« mu je Matija jezno zasolil. »Stopita v bajto, prinesem vama mleka kar izpod krave.«

»Sam ga počreplji, svoje mleko! Bo bolje zate ko žganje.«

»Hoho! — Ampak malo mi boš dal, da pokukam v tvoj kukalorec.«

»V žehtar pokukaj, boš videl svoj nos.« Urno je šel mimo, tako da ga je Tilka komaj dohajala. Čez nekaj časa je zagodrnjal:

»Ta tu gori ti je lump in pijanec; zapreti bi ga morali.«

»Kaj pa je napravil?« je pobarala Tilka.

»Norce si je delal z mojim rešpetinom — to je bilo lani — je rekel, da je štifelj; tega mu Bog ne bo odpustil.«

Tilka se je na skrivaj nasmehnila.

Ko sta prišla v dolino, je stari obstal na razpotju, dal ženi kovčeg in menil:

»Tako — zdaj pojdeva vsak po svoji poti. Jaz moram ven k šteharniku, ti pa boš v četrt uri spodaj na Muti.«

»Matija, kdaj boš spet v Šentanelu?« je vprašala. »V treh — štirih tednih.«

»Pozdravi mi lepo Blaža... in Dobrovnikovo Treziko... in... in...«

»Ti bom prej izgubil tvoje pozdrave, preden jih bom na pravi kraj prinesel.«

»Da, boljše bo, da nikomur ne poveš, da sva se srečala.«

»Zbogom, Končnica, in pozdravi se!«

»Matija, še enkrat se ti lepo zahvalim za vse. Bog ti tavžentbart povrni! Iz velike stiske si me rešil.«

»Ne mlati prazne slame! Dobrim ljudem Bog pomaga.« In že jo je urno ubiral navzgor. Gledala je za njim, dokler ga je še mogla videti. Potem je vsa solzna odšla dol proti Muti.

V.

Dobrovnikova Trezika je poslala Tilki tole pismo: Ljuba Tilka! »Šentanel dne 15. septembra 1890.

Tvoje pismo, ki si mi ga poslala 10. t. m., me je tem bolj razveselilo, ker že od 3. junija, ko si mi zadnjič pisala, ni bilo več glasu o Tebi. Moj Bog, koliko si med tem prestala! Ko bi bila vedela, kako Ti je bilo, bi bila prišla k Tebi in Ti bi bila pomagala, kolikor bi bila mogla. Hvala Bogu, zdaj si najhujših skrbi rešena! Le ostani na Brezjah, dokler ne boš čisto zdrava! Če Ti bo treba denarja, piši meni in nikomur drugemu!

Hvala Ti za častitke, ki si mi jih poslala! Zal pa

pokazal njen pogreb. V imenu Marijine družbe se je poslovil od rajne g. župnik J. Potočnik. Pevski zbor je zapel žalostinko na domu in pri grobu. Na sedmimi se je nabralo za novo bogoslovje 102 din, za afriške misijone pa je sar-a določila 1000 din. Njenim sorodnikom in domačim naše sožalje!

Zgledna katoliška žena umrla. Prejšnjo sredo smo v Murski Soboti pokopali ženo šolskega upravitelja iz Dolnjega Lakoša gospo Margareto Šömen, ki je umrla v soboški bolnišnici. Pokojnica je bila vse življenje zgledna katoliška žena. Njenega pogreba se je udeležilo zelo veliko ljudi. Naj počiva v miru, a preostanim naše sožalje!

Skrben gospodar umri v visoki starosti pri Sv. Rupertu nad Laškimi. Dne 8. junija je v Trobendolu umrl Jančič Franc, p. d. Lapornik,

v starosti 87 let. Skrben gospodar in mož pošteni je moral v svojem dolgem življenju prenašati nenavadno mero trpljenja. Njegov sin Franc, ki je leta 1907. prevzel, je v svetovni vojni padel, sinaha se je spet poročila, a moža zgubila zaradi jetike že čez eno leto, nato tudi ona umrla po dolgem hiranju. Sedaj je moral stari oče spet prevzeti obširno posestvo in skrbeti v nepopisnih težavah, ob neboljelih vnukih, ki so tudi po vrsti umirali v najlepših letih. Vaakdo, ki je poznal hude razmere v Lapornikovi hiši, se je čudil, da je mogel starček vzdržati v najlepšem redu vse gospodarstvo. Nobena bolezen ni zmogla žilavega starčka, starostna slabost mu je končno vzela življenje. Lepo je živel rajni oče, lepo tudi umri. Pogrebnege spreveda se je udeležila nenavadna množica prijateljev in znancev. Dobri oče in gospodar, počivaj v miru!

Poročila o vojnih dogodkih nekdanj in danes

Ze od pamtiveka se je odločala usoda narodov na bojiščih. Od zmage ali poraza je zavisela svoboda ali sužnost vojaka na bojnem polju in njegove družine v ozadju. Radi tega še danes veljavnega dejstva ni vladalo zanimanje za izid boja samo med bojevniki, ampak tudi med njihovimi ženami, otroci, starci in onimi, kateri se niso bili z orožjem. Kolikor je star boj človeka proti človeku, toliko je stara poročevalska služba o izidu boja na življenje in smrt.

Vojna poročila pred Kristusom

Iz črno na belem beležene zgodovine, ki nam je ohranjena, vemo o največjem zanimanju starih Grkov o vojnih dogodkih.

Leta 490. pred Kristusom rojstvo je uspelo grškemu vojskovodji Milkijadu, da je premagal in za nekaj časa odločilno potolkel veliko premoč Perzijcev na Maratonskem polju na vzhodni grški obali, ki je oddaljena od grškega glavnega mesta Atene 42,2 km. Kakor hitro je bila zmaga dobljena, je poslal Milkiad tekača Diomedona v Atene, sporočiti zaledju zmagovito vest. Diomedon je tekkel z zmagoslavnim sporočilom tako naglo, da je na cilju še lahko izrekel besede: »Zmagali smo!« Komaj je izgovoril te besede, se je zgrudil in obležal mrtev od prevelike izčrpanosti. V spomin na ta tek imamo še danes na olimpijadih »maratonski tek«.

Iz dobe pred Kristusom je znan in v zgodovini opisan sloviti kartažanski vojskovodja Hanibal (246—183 pr. Kr. r.). Tedaj so posedali stari Rimljani svoje svetovno vladarstvo ali imperij v Evropi in Kartažani v severni Afriki. Težnje obeh vladarstev so se križale v Španiji in je prišlo do dolgotrajnih bojev. Hanibal je hotel Rimljane odločilno poraziti. Radi tega se je napotil z veliko arma-

do iz Afrike in Španije preko Alp v zgornjo, srednjo in celo južno Italijo. Bile so se srdite in velike bitke, o kojih izidu je hotela imeti poročila Hanibalova afriška domovina. Zmagoviti Hanibal je uredil na pohodu proti Italiji med potjo posebne poročevalske postaje, po katerih je pošiljal o svojih vojnih gibanjih vesti hitro in varno v Kartagino.

Stari Rimljani so imeli svoj imperij zvezan za vojne pohode z dobrimi cestami. Ob rimskih cestah so bile postavljene posebne table, na katere so beležili vojni sli na konjih poročila o izidih bitk, katere so bile rimske armade z zunanjim svetom.

V srednjem veku

Ves srednji vek je prepleten z vojnimi dogodki manjšega ter velikega obsega. V tej dobi so se posluževali za prenašanje vojnih poročil pošte. Srednjeveška pošta je bila za kulturne pokrajine v rokah trgovskih združenj, ki so bila znana pod imenom »hansa«. Hansa je bila zveza nižjenemskih mest v 14.

in 17. stoletju. Ta organizacija je bila radi pospeševanja in naglega napredovanja trgovine tako dobro organizirana, da je po svojih trgovinskih postajah pošiljala poročila o vojnih dogodkih od severnih, danes tolikokrat imenovanih baltičskih držav do Benetk in še dalje.

Napoleonovi časi

Veliki vojskovodja Napoleon je prevzel žalostno dediščino francoske revolucije in je bil cesar francoskega svetovnega vladarstva od 1800 do 1815. Napoleon je bojeval z vsemi evropskimi večjimi državami velike vojne, v katerih so bila vojna poročila važnega pomena za cesarja občudujoče zaledje. Iz napoleonskih spočetka tako zmagovitih bitk so pošiljali na vse strani poročila s sli na konjih in s pomočjo golobov-pismonoš.

Fotografija in brzojav

Vojna poročevalska služba pa se je zelo razvila, ko so izumili fotografijo. V nemško-francoski vojni 1870-71 so pošiljali vesti iz obleganega Pariza z golobi-pismonoši, ki so prenašali te vesti zabeležene na majhnih fotografijah med peresi svojih repov.

Popoln prevrat je nastal v tem področju z uvedbo električnega brzojava. Prvič se je ta brzojav v te namene izkazal že med vojno 1870-71. V svetovni vojni je ta način poročanja prevladoval, ker je bil tedaj radio v zadnjih letih komaj v spočetju.

Radio

Od zgoraj omenjenega maratonskega tekača do današnjih po radiu sporočenih vojnih poročil v vse dele sveta je preteklo precej nad dva tisoč let. Današnje zmage in porazi se razletijo v svet po večkrat na dan. Razglaševanje vojnih vesti brezžičnim putem z resničnimi in zlaganimi dodatki ter razlagami rodi mnogo zla, ker vprega v neprestano živčno napetost tudi take države, ki niso pognane v vojni metež.

Dopisi

Mežiška dolina

Sv. Danijel. Tukaj se je poročil Lovro Marin, posestnik in gostilničar, z Rutnikovo Marjanco. Mlademu zakonskemu paru naše častitke!

Dravsko polje

Sv. Martin pri Vurbergu. V nedeljo, 16. junija, so se vršile tekme mladcev dveh najmlajših Fantovskih odsekov Slonšekovega okrožja ZFO Maribor. Tekmiovall so pri Sv. Barbari v Slov. goricah, kjer so naši mladci dobili peto mesto ter s tem dokazali, da še daleč niso med zadnjimi.

Fantje, le korajžno naprej! — V nedeljo, 30. junija, ob pol štirih popoldne se bo vršila v ljudski šoli v žitečki vasi ponovitev drame »Križ in sovjetska zvezda«, katero priredi martinški FO in je žela doma splošno priznanje in zadovoljstvo pri gledalcih. Dragi žitečani in sosedje, ki ljubite lape igre: iskreno vabljeni! Vstopnina je nizka, in sicer sedež 5 din, stojišča 3 din, otroci pa 2 din.

Ptujska gora. (Mirovna slovesnost.) Ze zadnjič smo poročali, da bo 2. julija, na praznik Marijinega obiskovanja, z velikim romarskim shodom na Ptujski gori združena mirovna slo-

so prezgodnje. Nisem se še poročila, kajti, Tilka, tudi mene je zadela huda nesreča: nimam več matere... Od pljučnice so okrevali, toda srce je bilo slabo in tako so mi 1. septembra zjutraj, potem ko so sprejeli svete zakramente, mirno zaspali. Bog jim daj večni mir in pokoj, večna luč naj jim sveti! Koliko sem se te dni in noči prejkala! Kar verjeti ne morem, da moje mamine ni več.

Moj ženin, dobri doktor Silan, je dejal, da bova poroko do pomladi odložila, da bom medtem vsaj malo prebolela bridko izgubo. Ker nisem marala sama ostati v hiši in mi tudi ni bilo, da bi bila do poroke šla k doktorjevi sestri, kakor mi je on rekel, sem se vrnila k Tvojemu očetu v trgovino in zdaj tudi stanujem pri njem in sem na hrani v Tvojem domu. Delo v trgovini me tudi zamoti, da ne mislim venomer na mater.

Tvoj oče so bolj bolehnji; trpijo zaradi sklepnega revmatizma. Na Končnika so zelo hudi. Meni se zdi, da so mu morali pisati hudo pismo. To jim je menda kar prav, da nisi prišla domov, ampak da si šla rajši iz kraja. Tega pa ne morejo skriti, kako jih skrbiš. Jim bom povedala, v kaki stiski si bila in kaj si prestala; kadar bo le priložnost, bom v Tvoj prid govorila.

Kar si o razmerah pri Končniku izvedela, je, žal resnica. Ze junija meseca sta bila župnik in župan pri njem. Ali tedaj šele je bil ogenj v strehi! Na Rešnjega

Telesa dan Jurij ni pustil, da bi bili pred njegovo hišo postavili oltar. Namesto domačih poslov ima zdaj same tuje, ki jih ni kaj prida. Nekatere je že spet nagnal. Najmanj po volji je ljudem gospodinja. Ime ji je Lizka in se piše Škerjanec. Ni več prav mlada, ampak maže se in napravlja in ima lačne oči, da kar veš, kaka je. Juriju se skuša na vse viže prikupiti, nasproti drugim pa je odurna in surova. Kolikor je čuti, je Celjanka. V cerkvi je ni nikoli videti. Da domačih ni več v gostilno, temu se ne moreš čuditi. Ob nedeljah pridejo iz mesta. Tedaj je pri Končniku živo in večkrat rajajo do polnoči.

Zaradi otrok si ne boji v skrbi! Katra skrbi zanju, da bi ti tudi ne mogla bolje. Zdrava sta in vedno čedno oblečena in dobre volje. Ubožčka še ne vesta, da nimata mame; saj je dobro, da tega še ne razumeta... Zdjaj pa moram svoje pisanje skleniti. Zbogom, Tilka, nič se ne žali, misli le na to, da ozdraviš, vse drugo pa prepustimo Bogu! Pri neki pridigi sem nekoč čula, da trpljenje človeka požlahtni. Upam, da bo tudi mene. Kaj je trpljenje, vem zdaj tudi jaz. Moli za mojo mamo!

Prisrčno Te pozdravlja Tvoja zvesta Trezika.

Pripis. Tvojemu očetu nisem o tem pismu nič rekla. Morda bi Te bili dali pozdraviti. Pa rajši še počakajva! Da ne pozabim: Katra mi je naročila, naj Te prav lepo pozdravim. Otroka bom o prvi priliki jaz namesto Tebe poljubila. (Dalje sledi)

škode mora trpeti sedaj tudi posmeh, ker je denar dobesedno vrgla skozi okno.

Istočasna smrt dveh sester. V Buffalu v Zedinjenih državah Sev. Amerike sta umrli te dni skoraj istočasno dve sestri v starosti 89 in 90 let. Živel sta 60 let skupaj in sta zboleli isti dan za isto boleznijo, tako da so ju tudi zdravniki skušali zdraviti na isti način. Njiju postelji sta bili druga poleg druge. Mlajša sestra je starejšo preživela komaj za nekoliko minut in pokopali so ju drugo poleg druge. Podobne primere istočasne smrti so doslej opazovali pri dvojčkih. Ta primer je zanimiv zavoljo tega, ker je skupno življenje obe sestri tako izenačilo, kakor je to opaziti drugiče le pri dvojčkih.